

Katarina Gidlund, professor och digitaliseringsforskare: Ett år av tvångsdigitalisering

8 april, 2021

ETT ÅR MED PANDEMI - HUR HAR FRAMTIDEN ÄNDRATS?

Efter ett år av påtvingad digitalisering har vi tagit makten över digitaliseringen, anser digitaliseringsforskaren Katarina Gidlund. De digitala lösningarna är inte härligt fantastiska men de duger och vi duger för att lösa de utmaningar vi står inför. Nästa steg är att fördela makten mer rättvist, och ge rum för drömmarna.

Katarina Gidlund, professor och digitaliseringsforskare

Under tiotals år har lobbyister, konsulter, verksamhetsledare och statssekreterare försökt få oss att ta till oss "digitaliseringens möjligheter", men det har gått trögt. Många är de som känt sig tvingade att skicka sin personal på kurs för att hantera deras "digitala omognad" med förhoppningen att om de bara med stöd får mata in betygsnivåer eller rapportera in underlag i verksamhetssystem så kommer trögheten att övergå till teknikoptimism och verksamheterna äntligen bli moderna. Inte alltför sällan så har nog dessa missionärer i digitalisering ibland tänkt tanken att det vore bra med tvångsinsatser, att helt enkelt ta bort alla andra möjligheter och ställa oss inför faktum: digitaliseringen är här och det finns ingen återvändo.

Den tanken, att det inte finns något alternativ, att det bara är att lära sig surfa på vågen som ofrånkomligt utvecklas under fötterna, syns också i många konferenser, vidareutbildningsinsatser och kursmoduler.

Så kom covid19. Obarmhärtigt tog pandemin ifrån oss de fysiska alternativen och lämnade oss ensamma med de digitala lösningarna. Det är lätt att tänka att missionärerna nu borde vara en skara som faktiskt ser framsidor med covid-tragiken. Men så här efter ett års tvångsdigitalisering är det som att vi alla börjar förstå att digitalisering handlar om något annat. Många av oss har tillbringat inte bara två timmar utan tvåhundra, eller sjuhundra, timmar med alla möjliga olika digitala lösningar och plötsligt är det som att lösningarna mer och mer hamnar i bakgrunden. De fungerar sällan så där härligt fantastiskt men de duger hjälpligt, och framförallt, vi duger. Vi löser utmaningarna och undervisar, möts och bedriver verksamheter. Vi har tagit makten över digitaliseringen.

**”Vi löser utmaningarna och undervisar, möts och bedriver verksamheter.
Vi har tagit makten över digitaliseringen.”**

Det som nu återstår är att se till att den makten fördelas mer rättvist. Spotifys ”work from anywhere”-koncept kan inte färdas fritt från klassperspektiv. De regionala digitala agendorna behöver utmanas i sin hemtama industrialiseringskofta. Socialtjänstens artificiella intelligens kräver manuellt arbete av personer som förstår hur normer reproduceras och slår för att inte eländiga datamängder ska färdas in i beslutsstödsystem. Storstadsbor står inte för hela kompetensen när det gäller Sveriges digitalisering.

Sverige går inte i digitaliseringsbräschen

Det är inte bara en rättvisefråga, det är en hållbarhetsfråga och en viktig politisk och kulturell fråga. Våra drömmar om framtiden har alltid varit starkt förbundna med teknik som medel för att ta oss dit, men också som ingrediens i drömmarna. Sverige räknas som ett av världens modernaste länder men när det gäller digitalisering så går varken vi eller våra tätgruppskompisar i bräschen. Istället kommer de mest spännande tankarna från länder där samhällsutmaningarna ligger i förgrunden, där vad vi vill med vårt gemensamma samhälle är drömmar på liv och död. Där vi inte mätta ligger på soffan och funderar på den kommande helgen utan där framtiden fortfarande innebär förhoppningar om fantastiska kliv ut ur reella problem. Där samhällets yngsta ges hopp (och inte skolas in i att se sig själva som varumärken i en gig-ekonomi), där samhällets svagaste får en chans (och inte hamnar hjälplöst efter medan andra blir rika på att rekommendera deodorant för vaginor) och där demokrati är ett hårt arbete som bärs med stolthet (och inte klickas bort i en populistiskt kvasi-gemenskap).

Så efter tvångsdigitaliseringen kommer maktfördelningen och med den drömmarna. Efter ett uppdämt kulturår så önskar jag mig teater, musik, film och dans som utmanar och drömmer om svensk kultur i ett längre framtidsperspektiv, gärna med digitalisering som ingrediens. Men inte bara som medel utan också som innehåll. Ett pandemiårets ambivalenta Aniara för tjugohundratalet. Vad vill vi med tekniken egentligen?

Katarina Gidlund är digitaliseringsforskare och professor vid Institutionen för informationssystem och -teknologi vid Mittuniversitetet. Följ henne på @GidlundL.